

NÕUKOGU OTSUS (ÜVJP) 2019/1672,**4. oktoober 2019,****mis käsitleb Euroopa Liidu meetet ÜRO kontrolli- ja inspekteerimismehhanismi toetamiseks Jeemenis**

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu lepingut, eriti selle artikli 28 lõiget 1,

võttes arvesse liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ettepanekut

ning arvestades järgmist:

- (1) ÜRO projektiteenuste büroo (UNOPS) tegi 27. detsembril 2017 ettepaneku, mille eesmärk on tugevdada ÜRO kontrolli- ja inspekteerimismehhanismi (UNVIM) tegevust ja pikendada selle kasutamist ühe aasta võrra 2019. aasta märtsini, eelkõige kiirendades veelgi kaubasaadetiste jaoks loa andmise protsessi ning suurendades UNVIMi suutlikkust lähetada lisapersonali ja -vahendeid asjaomastesse sadamatesse.
- (2) Nõukogu võttis 3. aprillil 2017 ja 25. juunil 2018 vastu järeldused, milles ta tuletas meelde, kui oluline on kaubalaevade tõhus ja õigeaegne teenindamine (sealhulgas tankimine) Punase mere sadamates, ning väljendas oma täielikku toetust UNVIMi jätkamisele ning selle volituste täielikule ja takistusteta elluviimisele. Peale selle märkis nõukogu järeldustes, et ta kaalub UNVIMi tugevdamist.
- (3) Tuginedes UNVIMi taotlusele võttis nõukogu 18. septembril 2018 vastu otsuse (ÜVJP) 2018/1249 (⁽¹⁾). Otsuse (ÜVJP) 2018/1249 tehniline rakendamine usaldati UNOPSile ja selle eesmärk oli võimaldada UNVIMil ka edaspidi täita oma järelevalve- ja inspekteerimisega seotud ülesandeid kooskõlas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga 2216 (2015).
- (4) Jeemeni konflikti pooled allkirjastasid 13. detsembril 2018 Stockholmi kokkuleppe, mille sätteid kinnitati ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonidega 2451 (2018) ja 2452 (2019). Nõukogu tundis 18. veebruaril 2019 vastu võetud järeldustes heameelt Stockholmi kokkuleppe vastuvõtmise ning ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonide 2451 (2018) ja 2452 (2019) ühehäälselt vastuvõtmise üle. Nõukogu kordas kõikidele pooltele esitatud üleskutset hõlbustada kaubatarnete, sealhulgas kütuse kohaletoimetamist ning tuletas meelde, et Al-Hudaydah' sadama toimimine Saleefi ja Ras Issa sadamate kõrval on ülimalt oluline miljonite Jeemeni elanike ellujäämiseks. Nõukogu tuletas meelde oma toetust UNVIMile, et tagada kaupade jätkuv liikumine Jeemenisse, järgides täielikult kõiki asjakohaseid ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioone.
- (5) 24. juunil 2019 esitas UNVIM doonoritele teise ettepaneku tegevuse pikendamiseks, eelkõige seoses Stockholmi kokkuleppe rakendamisega. Ettepanekuga nähakse ette UNVIMi tegevuse tõhustamine 2019. aasta oktoobrist kuni 2020. aasta septembrini.
- (6) Liit peaks uuendama oma toetust UNVIMile selle volituste elluviimiseks.
- (7) Järelevalve liidu rahalise toetuse nõuetekohase kasutamise üle tuleks usaldada komisjonile,

(¹) Nõukogu 18. septembri 2018. aasta otsus (ÜVJP) 2018/1249 Euroopa Liidu meetme kohta ÜRO kontrolli- ja inspekteerimismehhanismi toetamiseks Jeemenis (ELT L 235, 19.9.2018, lk 14).

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

1. Liit uuendab oma toetust UNVIMile selle volituste elluviimiseks kooskõlas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonidega, eelkõige resolutsioonidega 2216 (2015), 2451 (2018) ja 2452 (2019). Toetuse üldine eesmärk on aidata kaasa Jeemenisse suunduvate kaupade takistamatu vaba voo taastamisele, pakkudes läbipaistvat ja tõhusat loa andmise protsessi Jeemeni valitsuse kontrolli alla mitte kuuluvatesse Jeemeni sadamatesse suunduvate kaubasaadetiste jaoks, ning tugevdada UNVIMI rolli Stockholmi kokkuleppe sätete rakendamises.

2. Selle projekti konkreetsed eesmärgid on

- suurendada kaubalastide voogu Jeemenisse, kiirendades veelgi kaubasaadetiste jaoks loa andmise protsessi ja suurendades laevandusettevõtjate usaldust seoses Al-Hudaydah', Saleefi ja Ras Issa sadamate juurdepääsetavusega nende sadamate kaubalaevadele avamise korral;
- parandada UNVIMI suutlikkust lähetada oma töötajaid Al-Hudaydah', Saleefi ja Ras Issa sadamatesse, nagu on ette nähtud Stockholmi kokkuleppes ja asjakohastes ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonides.

3. Liit annab käesoleva otsusega panuse UNVIMI tugevdamisega seonduvate kulude katmisse ning aitab seeläbi reageerida Jeemeni elanikkonna vajadustele osana laiemast humanitaarstrateegiast.

Projekti tegevusi kirjeldatakse üksikasjalikult lisas.

Artikkel 2

1. Käesoleva otsuse rakendamise eest vastutab liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja („kõrge esindaja“).
2. Artiklis 1 osutatud tegevuste tehniline rakendamine tehakse ülesandeks UNOPSile. UNOPS täidab seda ülesannet kõrge esindaja vastutusel. Selleks lepib kõrge esindaja UNOPSiga kokku vajaliku töökorra.

Artikkel 3

1. Artiklis 1 osutatud projekti rakendamise lähtesumma on 4 458 333 eurot.
2. Kulusid, mida rahastatakse lõikes 1 sätestatud summast, hallatakse vastavalt liidu eelarve suhtes kohaldatavatele menetlustele ja reeglitele.
3. Järelevalvet lõikes 1 sätestatud summast rahastatavate kulude nõuetekohase haldamise üle teeb komisjon. Sel eesmärgil sõlmib komisjon UNOPSiga rahalist toetust käsitleva lepingu. Rahalist toetust käsitlevas lepingus nähakse ette, et UNOPS tagab liidu rahalise toetuse nähtavuse.
4. Komisjon püüab sõlmida lõikes 3 nimetatud rahalist toetust käsitleva lepingu niipea kui võimalik pärast käesoleva otsuse vastuvõtmist. Komisjon teavitab nõukogu kõigist raskustest selles protsessis ning teatab rahalist toetust käsitleva lepingu sõlmimise kuupäeva.

Artikkel 4

1. Kõrge esindaja esitab nõukogule aruande käesoleva otsuse rakendamise kohta, tuginedes UNVIMI koostatavatele regulaarsetele aruannetele, sealhulgas UNVIMI juhtkomitee igakuiste kohtumiste aruanded. Need aruanded on aluseks nõukogu tehtavale hindamisele.
2. Komisjon esitab nõukogule teavet artiklis 1 osutatud projekti rakendamise finantsaspektide kohta.

Artikkel 5

Käesolev otsus jõustub selle vastuvõtmise päeval.

Käesolevat otsust kohaldatakse alates 1. oktoobrist 2019.

Käesolev otsus kaotab kehtivuse 12 kuu möödumisel artikli 3 lõikes 3 osutatud komisjoni ja UNOPSi vahelise rahalist toetust käsitleva lepingu sõlmimisest.

Strasbourg, 4. oktoober 2019

Nõukogu nimel
eesistuja
K. MIKKONEN

LISA

1. Taust

Sõda Jeemenis on põhjustanud maailma suurima humanitaarkriisi. Rohkem kui 24 miljonit inimest sõltub mingis vormis antavast abist ja üha suurem on nende jeemenlaste arv, keda ähvardab tõsine toiduga kindlustamatus. ÜRO varustab oma ajaloo suurima abioperatsiooniga praegu igal kuul toiduga enam kui 10 miljonit inimest. Rahvusvaheline kogukond küsis 2019. aastal 4,2 miljardit USA dollarit humanitaarabi, mis on maailma suurim abipalve.

Selles kontekstis on elulise tähtsusega, et jätkuks kaupade liikumine riiki, ning ÜRO on järjepidevalt kutsunud konflikti pooli üles tagama kaupade, sealhulgas kütuse takistamatu liikumise Jeemenisse. ÜRO kontrolli- ja inspekteerimis-mehhanismi (UNVIM) käimalükkamine 2016. aastal oli mõeldud selle kaubavoo hõlbustamiseks ja Jeemeni majanduse elavdamiseks kooskõlas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga 2216 (2015).

UNVIM rajas oma tegevuse põhibaasi Djibutisse neli inspekteerijat, neli pommikoera rühma, 13 juhtivat/tehnilist töötajat ja kuni seitse Ühendkuningriigi lähetatud töötajat). UNVIM tegutseb nüüd ka Jiddah's (kaks järelevalveametnikku), sadamas King Abdullah Port (tööle võetakse kaks järelevalveametnikku) ja Al-Hudaydah's (viis järelevalveametnikku, kellest kolm on juba tööle võetud). Mehhanismi on kasutatud ÜRO projektiteenuste büroo (UNOPS) ja Saudi Araabia juhitava koalitsiooni ning samuti Jeemeni valitsuse vaheliste suhete arendamiseks. Projekti käigus on toimunud mitu kohtumist laevandusettevõtjatega, eesmärgiga suurendada usaldust ja prognoositavust Jeemeniga kauplevate eksportijate jaoks.

Liit otsustas UNVIMi toetada ja võttis 18. septembril 2018 vastu nõukogu otsuse (ÜVJP) 2018/1249. Otsuseni jõuti pärast korduvaid üleskutseid, milles liit rõhutas, kui oluline on tagada kaubalaevade tõhus ja õigeaegne teenindamine. ELi toimimise lepingu artiklil 28 põhineva ELi stabiliseerimismeetme kaudu UNVIMile antav liidu toetus on võimaldanud liidul osaleda mehhanismi juhtkomitee igakuistel kohtumistel (kus on esindatud ka Jeemeni valitsus ja Saudi Araabia juhitud koalitsioon), luua tised suhted Saudi Araabia juhitava koalitsiooni ja Jeemeni valitsusega, suurendada koordineerimist teiste doonoritega (eelkõige Ühendkuningriigi ja Ameerika Ühendriikidega) ning suurendada liidu nähtavust seoses ÜRO juhitava protsessile Jeemenis antava toetusega.

Konflikti pooled allkirjastasid 13. detsembril 2018 ÜRO egiidi all Stockholmi kokkuleppe. Nad leppisid kokku, et ÜRO-l on juhtiv roll Yemen Red Sea Ports Corporationi toetamisel Al-Hudaydah', Saleefi ja Ras Issa sadamate haldamisel ja inspekteerimisel, et tagada UNVIMi tõhustatud järelevalvetegevus Al-Hudaydah', Saleefi ja Ras Issa sadamates. UNVIM on seega jätkuvalt oluline element ÜRO erisaadiku plaanis, mis käsitleb Stockholmi kokkuleppe rakendamist.

ÜRO erisaadiku büroo peab väga oluliseks, et enne kui saab liikuda edasi pooltevaheliste poliitiliste konsultatsioonide juurde, tuleb teha edusamme. UNVIM on juba alustanud oma töötajate lähetamist Al-Hudaydah' sadamasse alates 25. veebruarist 2019 ning on pidanud sadama juhtkonnaga arutelusid UNVIMi tegevuse alustamise üle. Nendel aruteludel on osalenud ka Al-Hudaydah' kokkuleppe ÜRO toetusmissioon (UNMHA). Nüüd vajab UNVIM rohkem toetust oma tegevuse elluviimiseks ja töötajate Punase mere sadamatesse lähetamiseks.

2. UNVIMi inspekteerimis- ja kontrolliprotsess

Praegu kohaldatakse UNVIMi standardset töökorda: i) kõigile üle 100-tonniste laevadele, mis suunduvad Jeemeni valitsuse kontrolli alla mitte kuuluvatesse sadamatesse, ning kõikidele laevadele, mis veavad kaupu, mille on ostnud Jeemenis asuvad äri- või valitsusüksused ja mis on mõeldud Jeemenis müümiseks; samuti ii) ÜRO liikmesriikide kahepoolsele abile, mida ei anta ÜRO asutuse, fondi ega programmi või tunnustatud rahvusvahelise humanitaarorganisatsiooni kaudu.

Kontrolliprotsess algab siis, kui laevandusettevõtja esitab veebis aadressil www.vimye.org loataotluse, laadib üles vajalikud dokumendid ja esitab UNVIMile kogu nõutava dokumentatsiooni. UNVIM vaatab 48 tunni jooksul dokumendid läbi ja saadab teatise välispartneritele, näiteks koalitsioonivägede evakuaatsiooni- ja humanitaaroperatsioonide üksusele (EHOC). Seejärel otsustab UNVIM, kas inspekteerida laeva või mitte, tuginedes oma protsessile, sealhulgas arvestades saadud dokumentides olevaid lahknevusi, deklareerimata sadamakülastusi, kahtlustatavat laeva liikumist, automaatse identifitseerimissüsteemi (AIS) väljalülitamist rohkem kui neljaks tunniks ning välispartneritelt saadud tagasisidet. Laevade inspekteerimine toimub kas sadamas territoriaalvetes või merel rahvusvahelistes vetes.

Seejärel antakse loasertifikaat või keeldutakse selle andmisest (s.t see tühistatakse, jäetakse andmata või tunnistatakse kehtetuks). UNVIM jätkab loa saanud laevade liikumise jälgimist AISi kaudu, sealhulgas transiiti koalitsiooni ootealale, liikumist ootealalt ankrualale ja liikumist ankrualalt lossimiskai juurde. UNVIM lõpetab jälgimise siis, kui loa saanud laevad lahkuvad Jeemeni Punase mere sadamatest pärast lasti lossimist ja sadamast väljasõitmist. Kogu protsessi vältel on UNVIM pidevalt kontaktis laevandusettevõtjate ja laevakaptenitega ning täidab olulist rolli laevadel merel ette tulevate probleemide lahendamisel, sealhulgas suhtlemisel EHOCi ja koalitsiooniga. UNVIMi poolne kogu loa andmise protsessi hõlbustamine ja pidev suhtlemine laevandusettevõtjatega on väga tähtis, et säilitada rahvusvaheliste laevandusettevõtjate usaldus ning seega tagada kaupade impordi jätkumine suurema osa Jeemeni elanikkonna jaoks, olenemata valitsevast konfliktiolukorrast.

UNVIM on samuti püüdnud anda rahvusvahelistele laevandusringkondadele kindlustunnet nende esindajatega kord kvartalis toimuvate kohtumiste abil, et tagada nende raskuste ja probleemide õigesti mõistmine ja nõuetekohane käsitlemine.

3. Üldised eesmärgid

Selleks et tagada UNVIMi volituste takistamata täitmine, on ELi stabiliseerimismeetme üldine eesmärk aidata kaasa Jeemenisse suunduvate kaupade vaba voo hõlbustamisele, pakkudes läbipaistvat ja tõhusat loa andmise protsessi Jeemeni valitsuse kontrolli alla mitte kuuluvatesse Jeemeni sadamatesse suunduvate kaubasaadetiste jaoks. Praegu hõlmab see kooskõlas Stockholmi kokkuleppega UNVIMi töötajate lähetamist Punase mere sadamatesse Al-Hudaydah's, Saleefis ja Ras Issas.

ELi stabiliseerimismeetme konkreetsed eesmärgid on

- suurendada kaubalastide voogu Jeemenisse, kiirendades kaubasaadetiste jaoks loa andmise protsessi ja taastades laevandusettevõtjate usalduse;
- suurendada UNVIMi suutlikkust lähetada personali ja vahendeid piirkonda, eelkõige Al-Hudaydah'sse, Saleefisse ja Ras Issasse, kooskõlas Stockholmi kokkuleppega.

Kui UNVIMi volitused või vajadused muutuvad nii, et see seab kahtluse alla projekti piisavuse või asjakohasuse eespool nimetatud eesmärkide saavutamiseks, hinnatakse liidu toetus vastavalt ümber.

4. Tegevuste kirjeldus

Projekti tehnilise rakendamise eest vastutab UNOPS.

Tegevus 1. Suurendada UNVIMi töötajate arvu.

Operatiivtöötajate arvu suurendatakse esimeses etapis üheksani, koos võimalusega suurendada seda hilisemas etapis veelgi.

Nendest üheksast operatiivtöötajast on

- seitse UNVIMi töötajat, kes lähetatakse Al-Hudaydah'sse: üks koordineeriv ametnik, üks kohapealne julgeolekunõunik, üks järelevalveametnik, üks skannerioperaator, üks protokoll- ja toimingute assistent, üks kohalik julgeolekuassistent, üks haldusassistent Al-Hudaydah's;
- kaks järelevalveametnikud, kellest üks lähetatakse Saleefi ja üks Ras Issasse. See suutlikkuse kasv võimaldab UNVIMil lähetada tõhusalt oma töötajaid Punase mere sadamatesse.

Peale selle rahastatakse ELi stabiliseerimismeetme elluviimiseks vajalikke administratiivseid tugitöötajaid (finantsametnik, hankeametnik jne).

Kavandatud tegevused:

- UNOPS võtab tööle uued järelevalveametnikud, inspektorid ja ametnikud kooskõlas UNOPSi värbamiseskirjade ja -menetlustega;
- UNOPS teavitab ametikohtade avamisest eelnevalt Euroopa välisteenistust.

Ajakava: kogu projekti jooksul.

Tegevus 2. Rentida osa Djibouti sadamast ja büroo Sanaas. Liit jätkab sadamarajatiste rentimise rahastamist, et tagada inspeksioonide tegemiseks püsiv asukoht. Peale selle rahastab liit büroo rentimist Sanaas, mis toimib UNVIMI töötajate ajutise baasina Al-Hudaydah'sse ja Djiboutisse edasiliikumisel ja sealt naasmisel.

Ajakava: kogu projekti jooksul.

Tegevus 3. Osta täiendavaid inspekteerimisseadmeid: UNVIM ostab ELi stabiliseerimismeetme elluviimiseks vajalikke täiendavaid inspekteerimisseadmeid (nagu skannerid). Need lisaseadmed hõlbustavad laevade õigeaegset inspekteerimist Djibouti sadamas ja rahvusvahelistes vetes.

Kavandatud tegevused:

- praegu on käimas tehniliste kirjelduste väljatöötamine;
- korraldada kooskõlas UNOPSi hankemenetlusega rahvusvaheline hange kaupade ostmiseks ja lepingu sõlmimiseks;
- asjaomastele töötajatele seadmete üleandmine ja nende koolitamine.

Ajakava: projekti 1.–4. kuu. Projekti lõpus toimub vara võõrandamine kooskõlas Euroopa Komisjoniga allkirjastatud lepinguga.

Tegevus 4. UNVIMI julgeoleku suurendamine. Selle tegevuse eesmärk on tagada, et UNVIMI tegevus Punase mere sadamates järgib asjakohaseid julgeolekunõudeid ja võimaldab mehhanismil nõuetekohaselt toimida.

Kavandatud tegevused:

- praegu on käimas tehniliste kirjelduste väljatöötamine;
- käivitada UNOPSi hankemenetlustega seoses rahvusvaheline hankemenetlus seadmete jaoks ja lepingu sõlmimiseks;
- asjaomastele töötajatele seadmete üleandmine ja nende koolitamine.

Ajakava: projekti 1.–4. kuu. Projekti lõpus toimub vara võõrandamine kooskõlas Euroopa Komisjoniga allkirjastatud lepinguga.

Tegevus 5. Projekti rakendamine: UNOPS tagab programmi juhtimise järelevalve; see hõlmab vahe-eesmärkide väljatöötamist, sisekontrolle, lepingute järelevalvet ning finantsjuhtimist. Eeldatavad tegevused hõlmavad järgmist:

- sisseostetavate teenuste hange või eriteenuste lepingu sõlmimine tehnilise abi saamiseks projekti rakendamisel.
- UNOPSi poolt allhankepingute alusel kolmandatelt isikutelt osetavate teenuste finants- ja lepinguliste küsimuste haldamine.

Ajakava: kogu projekti jooksul.

5. Oodatavad tulemused

UNVIMI operatiivtegevuse kiirendamise osas on projekti oodatavad tulemused järgmised:

- hoida ära keelatud kaupade saabumine Jeemeni Punase mere sadamatesse;
- hõlbustada vaba kaubavoogu Jeemeni Punase mere sadamatesse;
- toetada Yemen Red Sea Ports Corporationi haldustegevust ja inspekteerimistoiminguid Al-Hudaydah', Saleefi ja Ras Issa sadamates.
- suurendada rahvusvaheliste laevandusringkondade usaldust, kavandades läbipaistva ja tõhusa protsessi kaupade sisenemiseks Jeemeni Punase mere sadamatesse, olenemata valitsevast konfliktiolukorrast;
- toetada Jeemeni valitsust elanike esmatarbekaupadega seotud selliste vajaduste rahuldamisel, mida humanitaarabi ja kohalikud allikad täielikult ei täida.

6. Hinnanguline kestus

Projekti kestuseks on kavandatud 12 kuud. Komisjon ja UNOPS allkirjastavad vastava rahalist toetust käsitleva lepingu.

7. Liidu nähtavus

UNOPS, kes vastutab projekti tehnilise rakendamise eest, tagab liidu rahalise toetuse nõuetekohase nähtavuse, näiteks aruannetes, üritustel või kohtumistel. Kõigil UNVIMI dokumentidel esitatakse ELi lipp. UNVIM/UNOPS tagab asjakohase nähtavuse, sealhulgas ELi logo esitamise kõigil seadmetel, mis on ostetud ELi vahendeid kasutades, välja arvatud kulumaterjal. Kui selline teabe esitamine võiks seada ohtu UNOPSi privileegid ja immuuniteedid või UNOPSi töötajate või lõplike kasusaajate turvalisuse, kehtestatakse sobiv alternatiivne kord.

8. ELi osalemine UNVIMI juhtkomitees

UNVIMI juhtkomitee koosneb Saudi Araabia Kuningriigi (esindavad EHOC ja kaitseministeerium), Araabia Ühendemiraatide, Jeemeni valitsuse (esindavad Djiboutis asuv UNVIMI kontaktametnik ja transpordiministeeriumi esindaja), UNOPSi ja ÜRO humanitaarasjade koordinatsioonibüroo esindajatest. Ameerika Ühendriigid, Madalmaad ja Ühendkuningriik osalevad komitee kohtumistel vaatlajana kui UNVIMI doonorriigid ning liit jätkab osalemist UNVIMI juhtkomitee igakuistel kohtumistel.

9. Aruannete esitamine

UNVIM/UNOPS esitab Euroopa välisteenistusele iga kuu aruande projekti tulemuste saavutamiseks tehtud edusammude kohta. Need aruanded saadetakse ka asjaomasele nõukogu organile.

Euroopa välisteenistus annab asjaomasele nõukogu organile aru UNVIMI juhtkomitee igakuistest kohtumistest.

UNVIM/UNOPS annab asjaomasele nõukogu organile otse aru kord kvartalis Brüsselis.

UNVIM/UNOPS esitab lõpliku kirjeldava aruande ja finantsaruande kuue kuu jooksul pärast rakendusperioodi lõppu.
